

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

CHOV NEBEZPEČNÝCH DRUHŮ ZVÍŘAT PODLE ZÁKONA Č. 246/1992 SB.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: JUDr. Eva Kadlecová

Bakalant: Markéta Ederová

2016

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Markéta Ederová

Územní technická a správní služba

Název práce

Chov nebezpečných druhů zvířat podle zákona 246/1992 Sb..

Název anglicky

Breeding of dangerous animal species; by Act 246/1992 Coll

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat zákonné postupy chovu nebezpečných druhů zvířat. Objasnit, zda jsou příslušné zákony a vyhlášky upravující chov nebezpečných zvířat aplikovány v praxi tak, aby skutečně zamezily týrání těchto zvířat a jejich chovem nedocházelo k ohrožení okolí, majetku a zdraví lidí.

Autorka si klade tyto základní hypotézy, které hodná svou prací zodpovědět:

- jak jsou charakterizovány nebezpečné druhy zvířat a zda je to pro praxi dostatečné
- jak kvalitní je legislativa, která se k chovu těchto zvířat a ochraně jejich o zájmů lidí vztahuje

Metodika

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Základní metodou práce bude popis, analýza, kompilace zvl. z odborných zdrojů (články, publikace), sběr dat a jejich zpracování pomocí dotazníků (kvalitativní metoda). Z analýzy legislativních zdrojů bude pak zpracován Závěr; v části výsledky a diskuse zpracují zvl. výsledky dotazníkových šetření.

Skutečnosti, dané právními předpisy, které se týkají chovu nebezpečných druhů zvířat uvedené v rešeršní části, budou v analytické části uplatněny na základě získaných poznatků z dotazníkového šetření.

Doporučený rozsah práce

30 – 40

Klíčová slova

zvíře, nebezpečné zvíře, legislativa, ochrana, majetek, zdraví, týrání

Doporučené zdroje informací

SKALKA P. Víte jak se o ná starat? 1. vydání, nakl. PLOT. Praha 2010

zák. č. 166/1999 Sb., o veterinární péči (veterinární zákon)

Zákon č.2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – FŽP

Vedoucí práce

JUDr. Eva Kadlecová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 7. 3. 2016

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 3. 2016

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 09. 03. 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením JUDr. Evy Kadlecové. Prohlašuji, že jsem v seznamu literatury uvedla veškeré literární prameny, ze kterých jsem čerpala.

V Praze dne

.....

Markéta Ederová

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucí bakalářské práce JUDr. Evě Kadlecové za odbornou pomoc při vypracování této bakalářské práce.

ABSTRAKT

Chov druhů zvířat vyžadující zvláštní péči je celkem složitým právním problémem. V bakalářské práci se zabývám legislativou upravující chov druhů zvířat vyžadující zvláštní péči. Okrajově jsem se dotkla i historie chovu zvířat vyžadující zvláštní péči. V této práci se zejména zabývám tím, zda jsou příslušné zákony a vyhlášky upravující chov nebezpečných zvířat aplikovány v praxi tak, aby skutečně zamezily týrání těchto zvířat a jejich chovem nedocházelo k ohrožení okolí, majetku a zdraví lidí. V závěru zjištěné poznatky aplikuji v praxi pomocí dotazníkového šetření.

ABSTRACT

Breeding species requiring special care is quite a complex legal act. In the thesis deals with legislation regulating the breeding of animal species requiring special care. Marginally, I touched upon the history of breeding animals requiring special care. In this work, in particular, I deal with the fact that the relevant laws and decrees regulating the breeding of dangerous animals applied in practice, to actually prevent cruelty to these animals and keeping them there is no threat environment, property and human health. In conclusion, the findings and apply them in practice, using a questionnaire.

Klíčová slova

zvíře, nebezpečné zvíře, legislativa, ochrana, majetek, zdraví, týrání

Key words

animal, dangerous animal, legislation, protection, wealth, health, bullying

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Cíle práce	10
3. Metodika	11
4. Literární rešerše.....	12
4.1 Právní předpisy k ochraně zvířat	12
4.1.1 Legislativa upravující přímou ochranu zvířat	12
4.1.2 Legislativa upravující nepřímou ochranu zvířat	14
4.2 Vymezení základních pojmů podle zákona na ochranu zvířat proti týrání .	16
4.1 Druhy zvířat vyžadující zvláštní péči	18
4.2 Povinnosti chovatele druhů vyžadujících zvláštní péči.....	19
4.2.1 Žádost o povolení chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči	20
4.2.2 Vyřízení žádosti chovu druhů zvířat vyžadující zvláštní péči	20
4.3 Náležitosti pro chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.....	21
4.3.1 Chov plazů	21
4.3.2 Chov ptáků	23
4.3.3 Chov savců	24
5. Dotazníkové šetření.....	25
5.1 Chovatelé druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.....	26
5.1.1 Věková skupina.....	26
5.1.2 Délka praxe s chovem	26
5.1.3 Počet dětí žijících v domácnosti.....	27
5.2 Chov podle druhu a počtu zvířat vyžadujících zvláštní péči.....	28
5.3 Způsob získání zvířete vyžadujícího zvláštní péči a motivace pro chov.....	30
5.4 Povolení k chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči	31
5.5 Prováděné kontroly veterinární správou.....	33
5.6 Druhy zvířat vyžadující zvláštní péči a jejich vliv na okolí	33
5.7 Chov zvířat vyžadujících zvláštní péči v zoologických zahradách	35
5.8 Druhy zvířat vyžadující zvláštní péči v cirkusech.....	36
6. Diskuze.....	38
7. Závěr	40
8. Přehled literatury a použitých zdrojů	41
9. Přílohy.....	42

1. Úvod

Vztah mezi člověkem a zvířetem se vyvíjí již od pravěku. Člověk uctíval některá zvířata, viděl v nich ztělesnění bohů a projevoval jim úctu. Některé národy tato uctívaná zvířata začala chovat v zajetí. Jednalo se jak o zvířata, která se postupně stala našimi domácími mazlíčky, tak i o zvířata, která bychom v domácím prostředí spíše nehledali, o nebezpečná zvířata. Tato zvířata si prošla nejen obdobím uctívání, ale i obdobím zneužívání. Člověk je začal používat jako zbraň, nechal je bojovat a hynout jen pro svoji zábavu nebo výdělek. (Veselovský a kol., 1983)

Až do 18. století člověk uvažoval o zvířatech, jako o tvorech, která nemají city a nepotřebují zvláštní ochranu. V roce 1855 vyšla na našem území první právní norma nařízení č. 31/1855 zřízení zemského, upravující ochranu zvířat proti týrání. K tomuto nařízení byly vydány v průběhu let 1899 – 1902 vyhlášky upravující povinnosti při chovu zejména hospodářských zvířat. (Rydval, 2006)

Týrání zvířat podrobněji řešilo až vládní nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání. Týrání zvířete se podle tohoto nařízení dopouštěl například ten, kdo používal nevhodných postrojů, které zvířeti působily bolest, kdo přetěžoval zvířata nad jejich síly ať už prací nebo nákladem, kdo používal nemocných nebo zesláblých zvířat, kdo jim upíral péči, stravu a vodu, kdo prováděl na zvířatech bez oprávnění různé zákroky nebo nehumánně usmrcoval zvířata. Tento zákon upravoval i zákaz konání zápasů zvířat, používání zvířat jako živých terčů či používání psů ke štvanicím na jiná zvířata. (§ 2 nařízení vlády č. 106/1939 Sb.)

Toto vládní nařízení zrušil po roce 1948 zákon č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní, který zrušil ustanovením § 149 všechny nařízení z oboru trestního práva správního a všechny předpisy, které upravovali věc, na kterou se tento zákon vztahoval. Tento zákon řešil pouze sankce za způsobení bolesti nebo jiného utrpení zvířeti.

Tento právní předpis byl zrušen zákonem č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku. Zákon č. 60/1961 Sb. ochranu zvířat proti týrání už neřešil vůbec. Když shrnu výše uvedené poznatky, tak vlastně v období komunistického režimu bylo ke zvířatům přistupováno spíše jen jako k produktům.

Až v roce 1992 vychází zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, který platí stále. Tento zákon byl již čtrnáctkrát novelizován. Poslední novela č. 359/2012 Sb. byla schválena v roce 2012, nabyla účinnosti dne 01.01.2013. Nejpodstatnější novelou byl zákon č. 308/2011 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, včetně prováděcích vyhlášek.

I přes existenci různých hnutí a organizací proti týrání zvířat, zákonů, vyhlášek, směrnic a nařízení, se setkáváme s některými přežitky, které se pohybují na hranici mezi týráním a řádným chovem nebezpečných zvířat tak, aby byla zajištěna jejich ochrana zdraví a pohoda (welfare).

2. Cíle práce

Cílem bakalářské práce na téma chov druhů zvířat vyžadující zvláštní péči podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění, je v teoretické části definovat základní právní předpisy související s ochranou zvířat proti týrání, charakterizovat jejich základní okruh působení v oblasti ochrany zvířat proti týrání. Dále vymežit základní pojmy zákona na ochranu zvířat proti týrání a souvisejících vyhlášek, zejména vyhlášky č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, v platném znění, týkající se chovu druhů zvířat vyžadující zvláštní péči, charakterizovat tyto druhy zvířat a objasnit, jak je tato legislativa, vztahující se k jejich chovu, kvalitní.

Úkolem praktické části je pomocí anonymního dotazníkového šetření zjistit, které skupiny lidí se zabývají chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči, zda jsou při chovu dodržovány zákonné předpisy a vyhlášky a zda jsou tyto zákonné předpisy týkající se chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči pro praxi dostatečné. Dotazníkové šetření má potvrdit nebo vyvrátit tyto hypotézy: Chovatelé zvířat vyžadující zvláštní péči jsou zkušenější chovatelé s praxí, tedy ve věku 46-60 let, většinou bezdětné rodiny. Nejvíce chovatelů zvířat vyžadující zvláštní péči chová jedovaté druhy plazů nebo primáty, a to většinou po jednom jedinci. Chovatel si zvíře vyžadující zvláštní péči sám koupil a zvíře chová jako zálibu. Každý chovatel zvířete vyžadujícího zvláštní péči má povolení k tomuto chovu a jsou u něj prováděny předepsané kontroly ze strany veterinární správy. Každý chovatel chovající zvíře vyžadující zvláštní péči si uvědomuje, že jeho počínáním by mohlo být ohroženo okolí. Většina chovatelů se domnívá, že zoologické zahrady splňují podmínky pro chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči a naopak cirkusy tyto podmínky nesplňují.

V závěru budou shrnuty získané poznatky jak z teoretické části bakalářské práce, tak i výsledky z dotazníkového šetření.

3. Metodika

V bakalářské práci na téma chov druhů zvířat vyžadující zvláštní péči podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění jsem v literární rešerši zpracovala za použití platných právních předpisů a literatury legislativní postup při chovu druhů zvířat vyžadující zvláštní péči. Mezi vybrané pojmy týkající se chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči jsem zařadila takové pojmy, které souvisí s chovem těchto zvířat. V úvodu jsem uvedla historii právní úpravy řešící ochranu zvířat proti týrání. V další kapitole jsem se zabývala vymezením druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči podle vyhlášky č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, v platném znění. Podrobněji jsem řešila povinnosti chovatele druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. V souvisejících kapitolách jsem se věnovala podkladům žádosti o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči a podmínkám nutným pro kladné vyřízení této žádosti. V dalších kapitolách literární rešerše jsem řešila náležitosti pro chov určitých druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Zabývala jsem se jednotlivými skupinami nebezpečných druhů, jejich zástupci a popisovala jejich potřeby pro správný chov a zacházení s nimi. V další části mé bakalářské práce jsem řešila výsledky dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření bylo prováděno anonymně na různých místech Ústeckého kraje. Poté jsem se zabývala jednotlivými hypotézami a otázkami uvedenými v dotaznících. V každé podkapitole dotazníkového šetření jsem uvedla vlastní hypotézu a na ní aplikovala zpracované výsledky z dotazníkového šetření. Získané výsledky z dotazníků jsem popsala jak slovně, tak pro přehlednost jsem je zpracovala do grafu. Současně jsem uvedla, zda se moje hypotéza potvrdila nebo vyvrátila. V diskuzi jsem použila výsledky dotazníkového šetření pro objasnění toho, zda jsou platné právní předpisy upravující chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči a ochranu zvířat proti týrání pro praxi dostatečné nebo nikoliv a zda jsou druhy zvířat vyžadující zvláštní péči vymezeny správně.

4. Literární řešerše

4.1 Právní předpisy k ochraně zvířat

Ochrana zvířat vyžadujících zvláštní péči je v současné době zakotvena v řadě právních předpisů. Tyto předpisy lze rozdělit na dvě oblasti podle toho, jak je ochrana zvířat všeobecně přijímána, na tzv. přímou a nepřímou ochranu zvířat. Předpisy zahrnující přímou ochranu zvířat jsou takové, které definují, zakazují a postihují činnosti považované za týrání zvířat. Předpisy týkající se nepřímé ochrany zvířat upravují zacházení se zvířaty a ochranu jejich pohody a zdraví.

4.1.1 Legislativa upravující přímou ochranu zvířat

Přímou ochranu zvířat upravují tyto právní předpisy:

- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění.
- Vyhláška č. 346/2006 Sb. o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat.
- Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, ve znění vyhlášky č. 205/2011 Sb.
- Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, ve znění vyhlášky č. 22/2013 Sb.
- Vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu, ve znění vyhlášky č. 22/2013 Sb.
- Vyhláška č. 418/2012 Sb. o ochraně zvířat při usmrcování, ve znění vyhlášky č. 34/2013 Sb.
- Vyhláška č. 22/2013 Sb. o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, ve znění vyhlášky č. 372/2013 Sb.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

V rámci ochrany zvířat je nutné dodržovat také nařízení Evropské Unie a postupovat dle souvisejících rozhodnutí Komise:

- Nařízení Rady (ES) č. 1255/97 ze dne 25. června 1997 o kritériích Společenství pro místa zastávek a o změně plánu cesty uvedeného v příloze směrnice 91/628/EHS.
- Nařízení Rady (ES) č. 1040/2003 ze dne 11. června 2003, kterým se mění nařízení (ES) č. 1255/97, pokud jde o použití míst zastávek.

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat.
- Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97.
- Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování.
- Prováděcí rozhodnutí komise, o výročních zprávách o nediskriminačních inspekcích provedených podle nařízení Rady (ES) č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (2013/188/EU).

(Informační bulletin Státní veterinární správy, č. 4 / 2015)

Hlavním právním předpisem zajišťujícím přímou ochranu zvířat je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění. Tento zákon hned v první větě přiznává zvířatům postavení srovnatelné s člověkem. Stanoví, že zvíře je schopné stejně jako člověk pociťovat na různém stupni bolest a utrpení a proto si zasluhuje ze strany člověka péči a ochranu. Současně zákon definuje podmínky a požadavky ochrany zvířat proti týrání, práva a povinnosti fyzických a právnických osob, požadavky na jejich kvalifikaci a odbornou způsobilost, působnost a pravomoce orgánů státní správy na úseku ochrany zvířat proti týrání a opatření na ochranu pokusných zvířat. (§ 1 zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Zákon přesně vymezuje chování člověka ke zvířeti, které se považuje za týrání. Mezi takovéto chování patří například nucení zvířete k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly, cvičení nebo účelové používání zvířete k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům, z jiných než zdravotních důvodů omezování výživy zvířete včetně jeho napájení, podávání potravy obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení nebo jej jinak poškozují, omezování bez nutnosti svobody pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete, vydání slabého, nevyčerpitelně nemocného, vyčerpaného nebo starého zvířete, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu

než neodkladnému a bezbolestnému usmrcení, podávání dopingové látky a jiné látky poškozující organismus s cílem změnit jeho výkon nebo vzhled, cvičení nebo zkoušení zvířete na jiném živém zvířeti, používání jiných živých zvířat jako lákadel nebo nástrah, štvání zvířat proti sobě, provádění chirurgických zákroků za účelem změny vzhledu nebo jiných vlastností zvířete, kupírování uší, ničení hlasivek nebo používání jiných prostředků k omezení hlasitých projevů zvířat anebo z jiných než zdravotních důvodů amputování drápů, zubů, jedových nebo pachových žláz, poškozování kostí, svalů nebo nervů křídel ptáků starších 3 dnů tak, aby bylo zabráněno jejich létání, podávání zvířeti bez souhlasu veterinárního lékaře veterinární léčiva a přípravky s výjimkou těch, které jsou volně v prodeji, provádění krvavých zákroků, pokud nejsou prováděny odborně způsobilou osobou, bezdůvodné vyvolávání nepřiměřeného působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy, chování zvířat v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení, používání k vázání nebo k jinému omezení pohybu zvířete prostředky, které zvířeti způsobují anebo lze předpokládat, že budou způsobovat, poranění, bolest nebo jiné poškození zdraví, usmrcení zvířete způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení, překrmování nebo krmení zvířete násilným způsobem, nejde-li o zákrok nezbytný k záchraně jeho života nebo zachování jeho zdraví, používání živých zvířat ke krmení těch druhů zvířat, u nichž z biologických důvodů není takový způsob výživy nutný, opuštění zvířete s úmyslem se ho zbavit. (§ 4 odst. 1 zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Výše uvedený výčet toho, co se považuje za týrání, není úplný, neboť zákon se ve všech bodech snaží o exaktní stanovení a popsání všech skutečností, které by byly jen náznakem jakéhokoliv jednání způsobujícího týrání zvířete.

4.1.2 Legislativa upravující nepřímou ochranu zvířat

Mezi právní předpisy upravující nepřímou ochranu zvířat lze zařadit předpisy týkající se zdraví zvířat – veterinární péče, chovu zvířat, krmiv, ochrany přírody a krajiny, ochrany životního prostředí, zoologických zahrad, podnikání – obchodu se zvířaty a jejich drezúry, ochrany veřejného zdraví.

Patří sem např.:

- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), v platném znění.

- Vyhláška č. 372/2003 Sb., o veterinárních kontrolách při obchodování se zvířaty, ve znění vyhlášky č. 164/2005 Sb.
- Vyhláška č. 377/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu zvířat ze třetích zemí, ve znění vyhlášky č. 259/2005 Sb. a vyhlášky č. 133/2014 Sb.
- Vyhláška č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění vyhlášky č. 260/2005 Sb., vyhlášky č. 156/2006 Sb., vyhlášky č. 416/2012 Sb. a vyhlášky č. 286/2014 Sb.
- Vyhláška č. 356/2004 Sb., o sledování (monitoringu) zoonóz a původců zoonóz a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka.
- Vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činnostech, ve znění vyhlášky č. 429/2013 Sb. a vyhlášky č. 313/2014 Sb.
- Zákon č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon zoologických zahradách), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávních celků, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 453/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

(Informační bulletin Státní veterinární správy, č. 4/2015)

Jak je výše uvedeno, je nepřímá ochrana zvířat řešena i v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“). Občanský zákoník přiznal ve svém ustanovení § 494 živému zvířeti zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadanému živému tvor. Určil, že živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.

Občanský zákoník dále upravuje v §§ 1046 - 1049 nabytí vlastnického práva ke zvířeti tzv. přivlastnění. Definiuje základní kategorie zvířat – divoké zvíře, zajaté zvíře, zkrocené zvíře, domácí zvíře. Zvíře je divokým zvířetem, pokud je bez pána a dokud žije na svobodě. Zajaté zvíře se stane zvířetem bez pána, jakmile získá svobodu a jeho vlastník je bez prodlení nehledá nebo nestíhá ve snaze je znovu zajmout. Pokud je však toto zvíře označeno takovým způsobem, že lze zjistit jeho vlastníka, nikdy se zvířetem bez pána nestane. Zkrocené zvíře, které jeho vlastník nestíhá a které se k vlastníkovi v průběhu šesti týdnů samo nevrátí, ač mu v tom nikdo nebrání, se stává zvířetem bez pána, pokud ovšem toto zvíře není označeno takovým způsobem, že lze jeho vlastníka dohledat. Domácí zvíře je opuštěné tehdy, pokud je zřejmé, že ho chce jeho vlastník vyhnat nebo se ho chce zbavit. Zvláštní charakter pak občanský zákoník připisuje zvířatům chovaným v zoologických zahradách a rybám v rybníku nebo podobném zařízení, kdy se toto zvíře zvířetem bez pána nikdy nestane, ani když ho jeho vlastník nehledá nebo nestíhá. (§§ 1046 – 1049 občanského zákoníku)

4.2 Vymezení základních pojmů podle zákona na ochranu zvířat proti týrání

Zvíře (§ 3 písm. a/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Zvířetem je každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo.

Volně žijící zvíře (§ 3 písm. b/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Volně žijícím zvířetem je zvíře, patřící k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně, a to i v případě jeho chovu v zajetí.

Zvíře v lidské péči (§ 3 písm. c/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Zvířetem v lidské péči je zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka

Zvíře v zájmovém chovu (§ 3 písm. e/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Zvířetem v zájmovém chovu je zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a to buď chované v prostorách k tomu určených, nebo v domácnosti, jehož chov slouží především zájmové činnosti člověka, nebo zvíře sloužící člověku jako společník.

Druh zvířete vyžadujícím zvláštní péči (§ 3 písm. g/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Druhem zvířete vyžadujícím zvláštní péči je druh zvířete v zájmovém chovu, který vzhledem ke svým biologickým vlastnostem má zvláštní nároky na zacházení, umístění, krmení, napájení, případně ošetřování.

Opuštěné zvíře (§ 3 písm. i/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Opuštěným zvířetem je zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal.

Chovatel (§ 3 písm. k/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Chovatelem je každá právnická nebo fyzická osoba, která drží nebo chová (dále jen „chová“) zvíře nebo zvířata, trvale nebo dočasně, přemísťuje zvíře, nebo obchoduje se zvířaty, provozuje jatky, útulky, záchranné stanice, hotely a penziony pro zvířata nebo zoologické zahrady, 1b) provádí pokusy na zvířeti nebo zvířatech anebo pořádá jejich veřejná vystoupení.

Utrpení (§ 3 písm. l/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Utrpením se rozumí stav zvířete způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt.

Nepřiměřená bolest (§ 3 písm. m/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Nepřiměřenou bolestí je bolest neodpovídající povaze potřebného zákroku.

Usmrcení (§ 3 písm. n/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Usmrcením je jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete.

Utracení (§ 3 písm. p/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Utracení je usmrcení zvířete, pokud možno bezbolestně, stanovenými veterinárními prostředky a vybavením, provedené v rámci schváleného projektu pokusů osobou odborně způsobilou k navrhování pokusů nebo projektů pokusů anebo osobou

odborně způsobilou k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat.

Utýrání (dle § 3 písm. r/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Utýrání je přivození smrti zvířete v důsledku bolestivého anebo jinou trýzeň zvířeti působícího jednání člověka, které zvíře přežije, ale které má za následek nutnost jeho utracení pro následky z utrpení, anebo usmrcení zvířete zakázanými metodami (§ 5 odst. 5 a § 14 odst. 1).

Zařízení (dle § 3 písm. v/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Zařízením je stavba, budova, komplexy budov nebo jiné prostory, v nichž je provozována činnost se zvířaty; může se jednat o zařízení, která nejsou úplně oplocena nebo zastřešena, jakož i pohyblivá zařízení.

Přeprava (dle § 3 písm. z/ zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Přepřavou se rozumí přesun živých zvířat v dopravních prostředcích, 1c) včetně jejich nakládky, vykládky nebo překládky.

4.1 Druhy zvířat vyžadující zvláštní péči

Druhy zvířat vyžadující zvláštní péči jsou z předchozí již neplatné legislativy známé jako nebezpečné druhy zvířat. Tato zvířata mají náročnější požadavky na chov, umístění, přepravu, krmení nebo ošetřování. V nesprávných rukou chovatele mohou ohrozit okolí nebo způsobit různé škody. Můžeme se s nimi setkat u chovatelů doma, ale také v zoologických zahradách a v cirkusech.

Druhy zvířat vyžadujících zvláštní péči vymezuje vyhláška Ministerstva zemědělství č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, v platném znění, která nabyla účinnosti dne 16.12.2008.

Podle této vyhlášky patří mezi zvířata vyžadující zvláštní péči tyto druhy:

Z třídy plazů (Reptilia):

- a) všechny jedovaté druhy,
- b) z řádu krokodýli (Crocodylia) všechny druhy.

Z třídy ptáků (Aves):

- a) z řádu kasuáři (Casuariiformes) všechny druhy, s výjimkou rodu *Dromaius*,

- b) z řádu dravci (Falconiformes) z čeledi jestřáboviti (Accipitridae) z rodů Aquila, Hieraaetus, Pithecopaga, Spizaetus, Harpia a Haliaeetus všechny druhy,
- c) z řádu sovy (Strigiformes) z čeledi sovoviti (Strigidae) z rodu Bubo všechny druhy,
- d) z řádu krátkokřídli (Gruiformes) z čeledi jeřáboviti (Gruidae) z rodu Grus všechny druhy,
- e) z řádu brodivý (Ciconiiformes) z čeledi volavkoviti (Ardeidae) z rodů Ardea, Ardeola a Egretta všechny druhy,

Z třídy savců (Mammalia) jsou druhy zvířat vyžadující zvláštní péči

- a) z řádu primáti (Primates) všechny druhy,
- b) z řádu šelmy (Carnivora) všechny druhy včetně ploutvonožců (Pinnipedia), s výjimkou domestikovaných druhů pes (Canis familiaris), kočka (Felis catus), fretka (Putorius furo) a zvířat chovaných jako zvěř v zajetí podle zákona o myslivosti,
- c) z řádu chobotnatci (Proboscidea) všechny druhy,
- d) z řádu lichokopytníci (Perissodactyla) všechny druhy, s výjimkou druhů označovaných nebo evidovaných podle plemenářského zákona
- e) z řádu sudokopytníci (Artiodactyla) všechny druhy, s výjimkou druhů označovaných nebo evidovaných podle plemenářského zákona, zvířat chovaných jako zvěř v zajetí podle zákona o myslivosti a lamy krotké (Lama glama) a alpaky (Vicugna pacos).

(§ 2 vyhlášky č. 205/2011 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči)

4.2 Povinnosti chovatele druhů vyžadujících zvláštní péči

Podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat proti týrání, se chovatelem druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči může stát fyzická osoba starší 18 let nebo právnická osoba; je-li chovatelem takového zvířete právnická osoba, musí stanovit osobu starší 18 let, jíž bude svěřena péče o zvíře. Nejde-li o chov zvířat v zoologických zahradách a záchranných stanicích, nebo o chov loveckých dravců držených podle zákona o myslivosti, je k chovu zvířete vyžadujícího zvláštní péči potřeba povolení krajské veterinární správy příslušné podle místa chovu zvířete.

4.2.1 Žádost o povolení chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči

Náležitosti žádosti o povolení chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči jsou stanoveny v § 13 odst. 6 zákona na ochranu zvířat proti týrání. Žádost musí obsahovat jméno a příjmení fyzické osoby nebo název právnické osoby, v případě právnické osoby IČ a statutární orgán žadatele, v případě fyzické osoby datum narození, sídlo nebo adresu trvalého pobytu žadatele, jméno a příjmení osoby zmocněné k zastupování a adresu včetně kontaktu, jméno osoby, již bude svěřena péče o zvíře a adresu místa chovu zvířete. Žádost musí mít čtyři přílohy. V první se uvádí druh nebo druhy a maximální počet chovaných jedinců. V druhé stručný popis chovatelského zařízení (velikost, vybavení). Ve třetí souhlas odpovědné osoby s prováděním kontroly chovaného jedince nebo skupiny druhů zvířat vyžadující zvláštní péči, míst a zařízení, v němž jsou tato zvířata chována, a prostor s chovem spojených, zejména prostor pro skladování krmiv. Čtvrtá příloha obsahuje plnou moc osoby zmocněné k zastupování ve správním řízení. Tato příloha není nutná, jedná-li ve správním řízení sám žadatel, který je fyzickou osobou, nebo statutární orgán právnické osoby.

(§ 5 vyhlášky č. 205/2011 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči)

4.2.2 Vyřízení žádosti chovu druhů zvířat vyžadující zvláštní péči

O vyřízení žádosti rozhoduje příslušný orgán veterinární správy, který zároveň provádí kontroly chovaných druhů vyžadujících zvláštní péči. Ten toto povolení neudělí, jestliže nejsou splněny okolnosti podle § 13 odst. 1 na ochranu zvířat proti týrání, kterými jsou zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, a učinit opatření proti úniku zvířat. Zvíře nesmí být chováno jako zvíře v zájmovém chovu, jestliže nejsou zabezpečeny přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb nebo jestliže se zvíře nemůže adaptovat, přestože tyto podmínky zabezpečeny jsou. (§ 13 odst. 1 zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Příslušný orgán veterinární správy, který uděluje povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, v něm také určí maximální počty zvířat, které chovatel může chovat ve vybavení, které uvedl v žádosti. Příslušný orgán veterinární správy, který povolení vydal, může povolení změnit nebo odebrat při zániku nebo změně

podmínek, za kterých bylo vydáno. (§ 13 odst. 6 zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Povolení o chovu druhů vyžadujících zvláštní péči se vydává na tři roky, přičemž tato doba může být na písemnou žádost prodloužena. Příslušný orgán veterinární správy je povinen nejméně jednou ročně provádět dozor nad dodržováním podmínek chovu a záznam o těchto kontrolách musí uchovat po dobu pěti let. (§ 13 odst. 7 zákona na ochranu zvířat proti týrání)

Chovatel druhů vyžadujících zvláštní péči má povinnost oznamovat příslušnému orgánu veterinární správy změny v podmínkách, za kterých bylo povolení vydáno, a to do 30 dnů. Jestliže chce chovatel chov rozšířit, musí podat novou žádost o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. (§ 13 odst. 9 zákona na ochranu zvířat proti týrání)

4.3 Náležitosti pro chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči

Chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči patří mezi koníčky, které chovatele mohou přitahovat právě kvůli jejich nebezpečnosti. V rukou nezodpovědného majitele se mohou stát ale velkým rizikem. Aby při chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči nedocházelo k jejich týrání nebo ohrožení okolí, měl by si každý jejich chovatel uvědomit, že je opravdu důležité, aby dodržoval bezpečnostní požadavky a zvířatům zajistil dostatečnou péči. Jak velká musí být péče a jak velké jsou bezpečnostní požadavky, záleží na druhu chovaného zvířete a počtu chovaných jedinců.

4.3.1 Chov plazů

Z druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči se asi nejčastěji setkáváme s chovem jedovatých plazů. Jedná se o hady, kteří využívají produkovaný jed k obraně nebo pro ulovení kořisti. Mezi nejpopulárnější a také nejjedovatější plazy patří z čeledi korálovcovití např. smrtonoš indonéský, kobra monoklová, kobra indická, kobra královská, mamba černá, mamba zelená, z čeledi zmijovití např. zmije gabunská, zmije nosorohá, zmije rohatá, zmije růžkatá, zmije skvrnitá, zmije obecná, zmije levantská, zmije paví, zmije útočná, z podčeledi chřestýšovité např. chřestýš diamantový, chřestýš západní, chřestýš mexický, chřestýš rohatý, chřestýšek zakrslý,

ploskolebec sibiřský, ploskolebec vodní, křovinář ostnitý, z čeledi užovkovití např. bojga ularburong, bojga africká, bičovka nosatá, bičovka stromová. (Janitzky, 2008; Vergner, Vergnerová, 1986)

S jedovatými hady by měla pracovat pouze osoba starší 18 let, která není nervózně labilní, alkoholik, nevyrovnaná nebo se hadů bojí. Již při prvním převozu jedovatého hada je důležité s ním co nejopatrněji zacházet. Nejvhodnější pro převoz jsou pytle, které mají našité tkalouny. Chovatel musí dbát na bezpečnost, proto nejprve vloží do pytle tělo hada a teprve nakonec hlavu hada. Při přepravě musí dbát na to, aby teplota příliš nekolísala. Když si chovatel přiveze jedovatého hada domů, musí podle zákona č. 246/1992 na ochranu zvířat proti týrání a vyhlášky č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči zabezpečit terária takový způsobem, aby nemohlo dojít k úniku jedovatých hadů mimo místnost pro chov určenou a tím k ohrožení okolí. Hadi jsou velmi vynalézaví a snadno si najdou skulinku, kterou by utekli. Využívají přitom malých výstupků na stěnách terária a dovedou se vztyčit na výšku větší než je polovina délky jejich těla. Terária by měly být označené druhovým jménem, nápisem označující nebezpečí, počtem kusů a měly by být umístěny v samostatné, dobře zajištěné místnosti, aby nebyli ohroženi jiní uživatelé bytu nebo domu. Pokud není možné umístit terárium do samostatné místnosti, mělo by být uzamykatelné. Chovatel by měl dodržovat bezpečnost i při krmení, manipulaci se zvířaty nebo při čištění terária. Aby nedocházelo k týrání plazů je důležité, aby chovatel zajistil dostatečnou teplotu v chovné nádrži, dostatečně jí naplnil zeminou nebo pro stromové druhy větvemi. Vhodné je do chovné nádrže přidat skrýš, aby se plaz cítil v bezpečí. Samozřejmě nejdůležitější je zajistit plazovy trvalý přístup k čisté vodě a některé druhy je potřeba rosit kvůli zvýšení vlhkosti. Chovatel by měl také mít k dispozici telefonní čísla na instituce, které jsou schopny poskytnout odbornou radu či pomoc v případě uštknutí. (Skalka, 2010; Hegner, 2012)

Další skupinou druhů zvířat vyžadující zvláštní péči jsou krokodýli. Můžeme se s nimi setkat v zoologických zahradách, ale také chovatelů doma nebo na krokodýlích farmách. Mezi nejchovanější druhy krokodýlů patří kajmani (kajman brýlový, kajman trpasličí, kajman šíronosý, kajman žakare, kajman klínohlavý, kajman černý), aligátoři (aligátor čínský, aligátor severoamerický), gaviály (gaviál indický, gaviál sundský) i praví krokodýli (krokodýl čelnatý, krokodýl nilský, krokodýl novoguinejský). (Vergner, Vergnerová, 1986)

Pro výběr druhu krokodýla, kterého bude chovatel chovat, je nejdůležitějším kritériem jeho konečná velikost. Krokodýli rostou hodně rychle, jsou poměrně obratní a dokáží přelézt překážku vysokou jako je polovina délky jejich těla. Nejnáročnější na chovu krokodýlů jsou požadavky na dostatečně velký prostor. Pokud by bylo více zvířat umístěno v malém prostoru, slabší jedinci by se neměli kam schovat před silnějšími, strádali by a zaostávali by v růstu. Krokodýly je nejlépe krmit biologickou potravou – myšmi, potkany, slepicemi, králíky. Krokodýl potravu nekouše a polykáním celých těl získá potřebné látky k růstu a životu i z jejich skeletu a obsahu zažívacího ústrojí. Krokodýli jsou velmi citliví na nedostatek vápníku, vitamínu D3 a ultrafialového záření. Krokodýli se páří ve vodě, takže jim chovatel musí zajistit nádrž s vodou o dostatečné hloubce. Hloubka vody v chovné nádrži by neměla být menší než je dvojnásobek výšky těla zvířete. (Skalka, 2010)

4.3.2 Chov ptáků

S chovem ptáků, kteří vyžadují zvláštní péči, se nejčastěji setkáváme v zoologických zahradách. Jedná se o ptáky z řádu kasuárovitých např. kasuár jednolaločný, kasuár přilbový, kasuár menší. Dále ptáky z řádu dravců, z čeledi jestřábovitých z rodu *Aquila* např. orel křiklavý, orel volavý, orel stepní, orel skalní, z rodu *Hieraaetus* např. orel jestřábí, orel nejmenší, orel skvrnitý, orel bojovný, z rodu *Pithecophaga* např. orel opičí, z rodu *Spizaetus* např. orel chocholatý, orel africký, orel jávský, orel korunkatý, z rodu *Harpia* např. orel pralesní, z rodu *Haliaeetus* např. orel bělobřichý, orel jasnohlasý, orel bělohlavý, orel mořský. Z řádu sovy se jedná o všechny druhy z čeledi sovovití z rodu *Bubo* např. výr velký, výr kapský, výr africký, výr koromandelský, výr běloperý, ketupa rybí, ketupa žlutohá. Z řádu krátkokřídlí z čeledi jeřábovití z rodu *Grus* se jedná o chov např. jeřába popelavého, jeřába černokrkého, jeřába kanadského, jeřába mandžuského, jeřába červenolícího, jeřába bělohřbetého. Posledními zástupci ptáků vyžadujících zvláštní péči jsou z řádu brodivých z čeledi volavkovití všechny druhy z rodu *Ardea* např. volavka popelavá, volavka velká, volavka africká, volavka císařská, volavka červená, z rodu *Ardeola* např. volavka vlasatá, volavka hnědohřbetá, volavka nádherná, z rodu *Egretta* volavka dvoubarevná, volavka rudohrdlá, volavka bělolící, volavka pobřežní. (Gosler, 1994)

Chovatel ptáků by si před jejich pořízením ujasnit, zda bude ptáky chovat doma nebo venku. Pokud bude ptáky chovat venku, je třeba jim připravit, zvláště těm méně otužilým druhům, zimovací prostory. Ve výbězích se chovají většinou ptáci s dlouhýma nohama – plameňáci, jeřábi, čápi. Vzhledem k tomu, že zákon na ochranu zvířat zakazuje chirurgické odstranění schopnosti létat, musí se těmto ptákům zastříhávat pera. Pera se zastříhávají pouze na jednom křídle, protože kdyby se pera odstříhla na obou křídlech, nezabránilo by to ptákům létat, ve vzduchu by dokázali udržet rovnováhu a odletět. Tento úkon se musí dělat opakovaně, protože pera ptákům dorůstají. Ve výběhu nesmí být na ploše umístěny různé hlubší žlábků, vtokové mříže s většími otvory či kolmé odtokové roury, aby si pták nemohl zlomit nohu, což pro většinu těchto ptáků končí fatálně. (Skalka, 2010)

4.3.3 Chov savců

Se zvířaty vyžadujícími zvláštní péči z třídy savců se setkáváme zpravidla pouze v zoologických zahradách nebo cirkusech. Mezi tato zvířata patří např. z řádu šelem - rys ostrovid, kočka pouštní, ocelot stromový, puma brazilská, levhart obláčkový, lev jihoafrický, tygr ussurijský, ovíječ skvrnitý, ženetka tečkovaná, cibetka africká, mangusta žíhaná, hyena skvrnitá, panda velká, medvěd hnědý, medvěd lední, mýval severní, nosál červený, vydra říční, kuna lesní, lachtan hřivnatý, tuleň obecný, šakal obecný, vlk obecný, liška polární, z řádu lichokopytníků - nosorožec tuponosý, tapír jihoamerický, kůň Převalského, zebra Grévyho, z řádu sudokopytníků - prase bradavičnaté, štetkoun africký, pekari páskovaný, hroch obojživelný, velbloud dvouhrbý, lama guanaco, kančil menší, kabar pižmový, los evropský, sob polární, jelen milu, žirafa kapská, buvolec modrý, antilopa jelení, z řádu chobotnatců – slon indický, slon africký, slon pralesní, z řádu primátů – kosman bělovousý, lvíček zlatý, gorila horská, šimpanz učenlivý orangutan bornejský, gibbon bělolící. (Masopustová a kol., 2009)

Při chovu jakéhokoliv zvířete, nejen zvířete vyžadujícího zvláštní péči, ať už v domácnosti, v zoologické zahradě nebo i v cirkuse, je důležité mít vždy pro chované zvíře připravenou ubikaci, kam ho v případě potřeby můžeme zavřít. Je to vhodné jak pro zvíře, které si od nás potřebuje občas odpočinout, tak i pro nás, abychom v případě nutného odjezdu se nemuseli vracet do zdevastovaného bytu. Ze savců se nejčastěji setkáváme s chovem malých opic v domácnosti. Tento chov je ale velmi problematický. Člověk si představuje, že se opice stane členem rodiny, ale

zanedlouho pozná, že tomu tak není. Primáti jsou od přírody velmi zvědaví, vše si chtějí prohlédnout, ochutnat očichat. Primáti se nedají ochočit, dorozumívají se pohledy a gesty, na které čekají odpověď od svého chovatele. Dospělí samci mohou vyvolat i fyzickou konfrontaci se svým chovatelem, za účelem zlepšení svého postavení v hierarchii. Nejvhodnější je chovat opice v kleci. Nikdy si nepořizujeme pouze jedno zvíře, ale minimálně pár. Klec musí být prostorná s bohatou výbavou. Současně musí být uzpůsobena tak, aby šla dobře uklízet, protože při stromovém způsobu života nemají opice potřebu odkládat trus na jedno místo. (Skalka, 2010; Kaluža, 1971)

5. Dotazníkové šetření

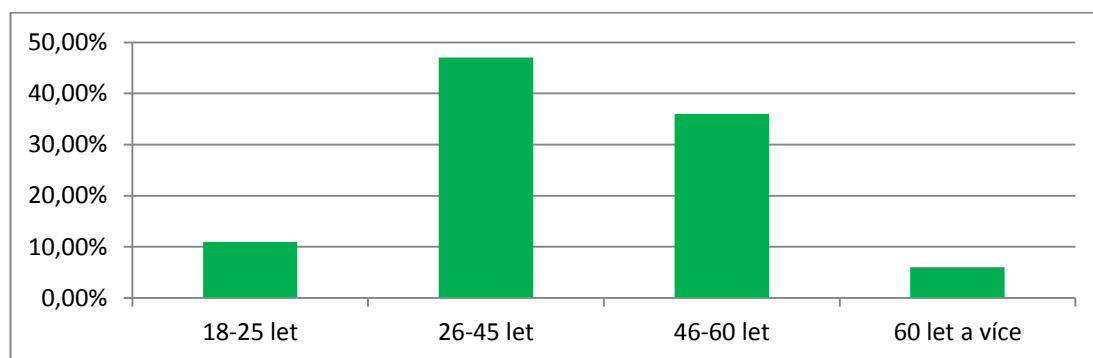
Dotazník, který jsem sestavila, byl na téma chov druhů zvířat vyžadující zvláštní péči a byl určen pro chovatele těchto nebezpečných druhů zvířat. Vzhledem k tomu, že tyto druhy nechová doma každý člověk, poprosila jsem o jeho vyplnění návštěvníky Zooparku Chomutov a zoologické zahrady v Ústí nad Labem. Poté jsem se zaměřila na místa, které navštěvují skupiny lidí různého věku. O vyplnění dotazníku jsem požádala ještě zákazníky Krajské státní veterinární správy pro Ústecký kraj, Magistrátu města Mostu, Magistrát města Ústí nad Labem, Městského úřadu Litvínov, Městského úřadu Bílina, městské knihovny v Mostě a severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem. Ze všech roznesených dotazníků se mi správně vyplněná vrátila tak polovina dotazníků. Některé byly vyplněné špatně nebo nebyly vyplněné vůbec. Tento dotazník pro chovatele nebezpečných druhů zvířat byl anonymní a sestavila jsem ho z dvanácti jednoduchých otázek. Devět z nich bylo zaškrtačací a tři vyžadovaly vyplnit číslo. V dotaznících jsem zjišťovala věkovou skupinu chovatelů nebezpečných druhů zvířat a počet dětí žijících v domácnosti, jaký druh nebezpečného zvířete chovatel chová a jaký počet jedinců, jak chovatel nebezpečný druh zvířete získal, jak dlouho ho chová a co ho vedlo k chovu tohoto druhu zvířete, jestli chovatel měl problémy se získáním povolení k chovu, jestli má chovatel zkušenosti s kontrolou chovu veterinární správou. Dále jsem pomocí dotazníkového šetření zjišťovala, zda si chovatel myslí, že chovem nebezpečných druhů zvířat může být ohroženo okolí a zda cirkusy a zoologické zahrady splňují podmínky pro chov druhů zvířat vyžadující zvláštní péči tak, aby byla zajištěna pohoda zvířat jak po fyzické tak i po psychické stránce.

5.1 Chovatelé druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči

5.1.1 Věková skupina

Člověk, který chová zvíře vyžadující zvláštní péči, by měl určitě být velice zodpovědný a zkušený chovatel, který by měl nejen mít potěšení z druhu, který chová, ale měl by brát v potaz i své okolí, především rodinu, kterou svým počínáním chovem zvířete vyžadujícího zvláštní péči může ohrožit. Myslím si, že druhy zvířat vyžadující zvláštní péči by měli chovat zkušenější chovatelé, tedy ne moc mladí lidé, kteří nikdy žádná zvířata nechovala nebo nemají s tímto chovem žádné zkušenosti. Na druhou stranu si myslím, že chovatelem by neměl být ani důchodce, protože v případě zhoršení jeho zdravotního stavu by nemusel nebezpečný druh zvířete zvládat.

Podle zodpovězených dotazníků jsem zjistila, že nejvíce chovatelů, kteří chovají některý druh zvířete vyžadujícího zvláštní péči, jsou lidé ve věku 25 - 40 let. Z vyplněných dotazníků dále vyplynulo, že chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči se zabývají i velmi mladí lidé ve věku 18 - 25 let. Myslím si, že takto mladí chovatelé ještě nejsou tolik zkušení a je třeba, aby zvláště v těchto případech byly prováděny kontroly chovu. V jen velmi málo případech se chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči zabývali chovatelé starší šedesáti let. U těchto lidí předpokládám, že se jedná o chovatele, kterým je chov některého vybraného druhu zvířete velkým koníčkem, bez kterého si nedovedou představit, že by mohli být. Moje hypotéza se tímto nepotvrdila.

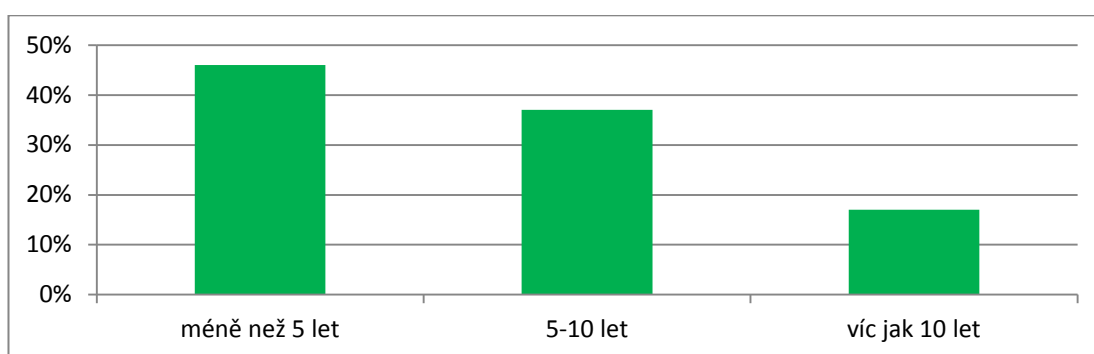

Graf č. 1 Věková skupina chovatelů

5.1.2 Délka praxe s chovem

Zkušenosti s chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči se nedají určit pouze věkem chovatele. Podstatné také je, tak dlouho se tímto chovem zabývají. Abych zjistila,

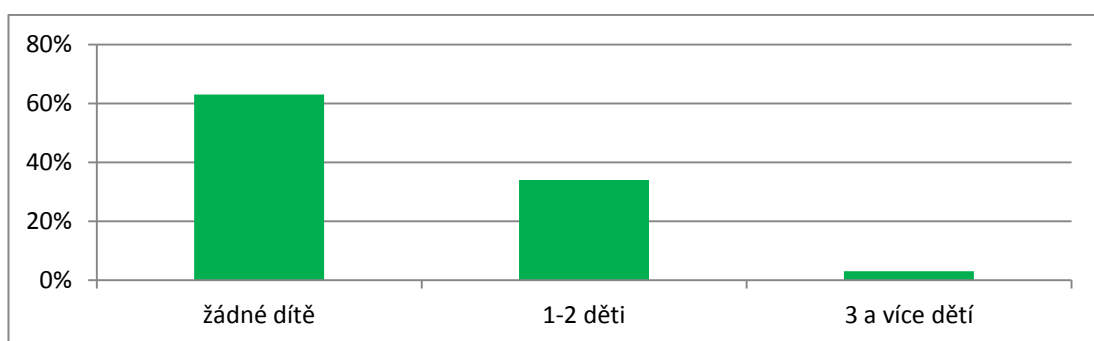
jakou mají chovatelé praxi s chovem zvířat vyžadujících zvláštní péči, ptala jsem se dotazovaných chovatelů, jak dlouho tato zvířata chovají. Myslím si, že tento druh by určitě neměli chovat začátečníci. Měli by jej chovat pouze lidé, kteří se tím opravdu zabývají a mají s tímto chovem nějaké zkušenosti. Dotazníky tuto hypotézu ale moc nepotvrdily. Poměrně velké množství dotazovaných chovatelů uvedlo, že se chovem druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči zabývá méně než pět let nebo pět až deset let. Jen málo lidí napsalo, že se tímto chovem zabývá víc než deset let. Z toho usuzuji, že zde v severních Čechách moc zkušených chovatelů zvířat vyžadujících zvláštní péči nemáme. Určitě to není správně, ale záleží ovšem zase na přístupu chovatele ke zvířeti a ke svému okolí. Hypotéza se tímto nepotvrdila.

Graf č. 2 Délka praxe chovatelů

5.1.3 Počet dětí žijících v domácnosti

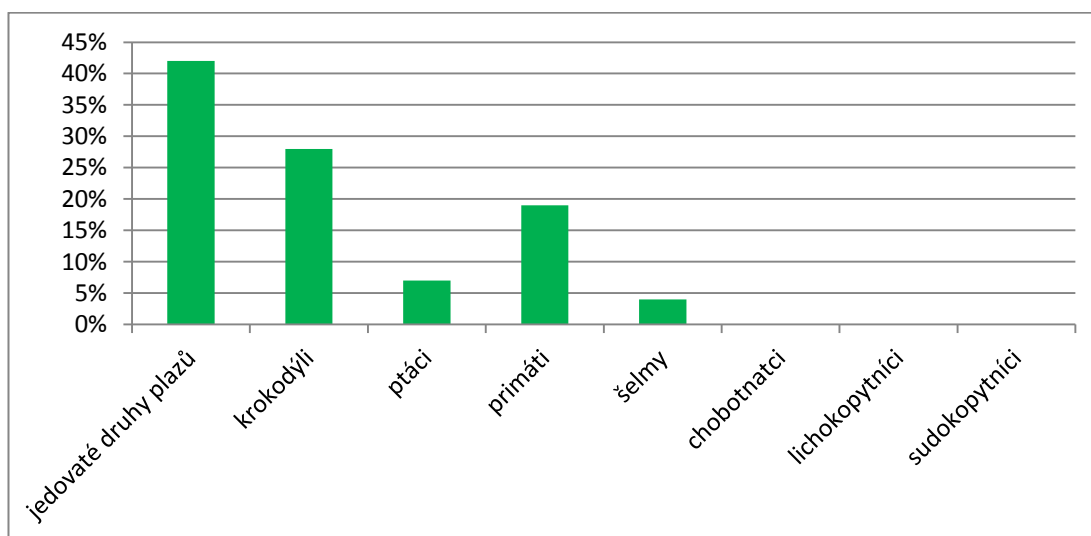
Z dotazníkového šetření jsem dále chtěla zjistit, zda chovatelé zvířat vyžadujících zvláštní péči mají děti. Děti jsou hodně aktivní a často svým chováním mohou ohrozit nejen sebe, ale mohou i okolí. Domnívám se, že ideální pro chov takovýchto druhů jsou především bezdětní chovatelé. Podle dotazníkového šetření jsem zjistila, že druhy zvířat vyžadující zvláštní péči chovají především bezdětní chovatelé. Někteří dotazovaní chovatelé měli jedno až dvě děti a málo dotazovaných chovatelů mělo tři a více. Hypotéza se tímto potvrdila.

Graf č. 3 Počet dětí žijících v domácnosti

5.2 Chov podle druhu a počtu zvířat vyžadujících zvláštní péči

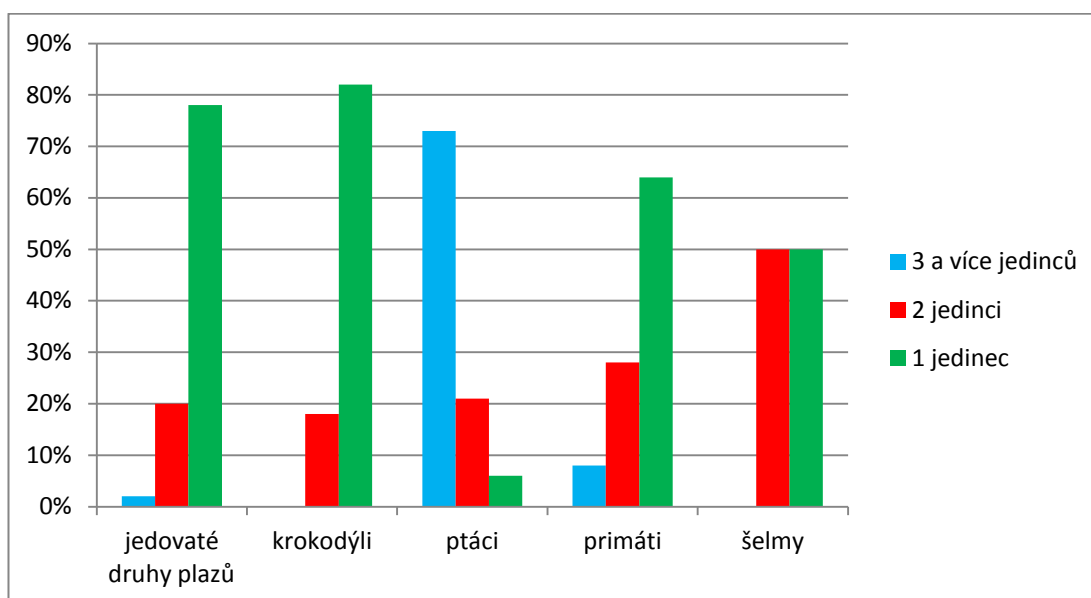
Když si chovatel vybírá druh zvířete vyžadujícího zvláštní péči, které bude chovat, měl by si pořádně uvědomit, že každý tento druh je něčím specifický a má určité nároky na umístění a krmení. Některý druh potřebuje velký prostor, odolnou chovnou nádrž, velké množství vody, velkou pozornost nebo má velké nároky na krmení. Podle toho by měl usoudit, zda takový chov zvládne a zda tím nebude tato zvířata týrat. Do dotazníku jsem tedy položila otázku, jaký druh nebezpečného zvířete lidé nejčastěji chovají. Chovatelé si mohli vybrat z možností buď jedovaté druhy plazů, krokodýly, ptáky, primáty, šelmy, chobotnatce, lichokopytníky, sudokopytníky nebo jiné. Než jsem vybrala vyplněné dotazníky zpět, myslela jsem si, že když někdo bude chovat druh zvířete vyžadujícího zvláštního péči, že se bude většinou jednat chovatele jedovatých druhů plazů nebo primátů. Výsledky dotazníkového šetření byly pro mě překvapující. Zjistila jsem, že dotazovaní chovatelé chovají nejenom jedovaté druhy plazů a primáty, ale že hodně chovatelů se zabývá i chovem krokodýlů. Někteří dotazovaní chovatelé dokonce označili, že chovají vybrané druhy ptáků nebo šelem. Chov chobotnatců, lichokopytníků a sudokopytníků neoznačil ani jeden z dotazovaných chovatelů. Z toho vyplývá, že s tímto chovem se vlastně setkáváme pouze v zoologických zahradách nebo v cirkusech. Je to zřejmě kvůli jejich velikosti a náročnosti na velký prostor. Běžný chovatel by jim nedokázal poskytnout ty nejlepší podmínky pro chov tak, aby nedocházelo k jejich týrání. Moje hypotéza se tímto částečně potvrdila.

Graf č. 4 Druhy chovaných nebezpečných zvířat

Součástí otázky, jaký druh zvířete vyžadujícího zvláštní péči dotazovaný chovatel chová, byla otázka, jaký počet jedinců chová. Myslím si, že počet zvířat žijících najednou v jedné chovné nádrži (kleci, výběhu) by měl záviset na jejich druhu a velikosti této nádrže. Závisí také na tom, zda se jedná o zvíře, které žije ve volné přírodě ve skupině nebo samostatně, protože tato zvířata mají takový způsob života v sobě zakódovaný a mohou být potom nešťastná. Zvířata vyžadující zvláštní péči, která jsou společenská, neagresivní a na chov méně náročná je lepší chovat ve větším počtu nebo aspoň v páru. To proto, aby se samotnému jedinci v chovné nádrži nestýskalo po společnosti jiného jedince stejného druhu. Jiné druhy, které jsou na chov náročnější, agresivní nebo jedovaté, je lepší chovat jen po jednom jedinci. To z důvodu toho, aby v chovné nádrži nedošlo k napadení zvířat sebou navzájem nebo dokonce k úmrtí zvířete.

Dotazníky potvrdily, že počet chovaných jedinců opravdu závisí na druhu vybraného zvířete vyžadujícího zvláštní péči. V případě jedovatých druhů plazů, krokodýlů, primátů a šelem nejvíce chovatelů chová jen jednoho jedince. Někteří chovatelé krokodýlů a šelem nechovají více jak dva jedince. U druhu ptáků naopak nejvíce dotazovaných chovatelů chovají tři a více jedinců, v málo případech chovatel chová jen jednoho jedince ptáka. Když chovatel chová dva jedince, můžeme brát v úvahu, že se většinou jedná o chovný pár, který. Hypotéza se tímto potvrdila.

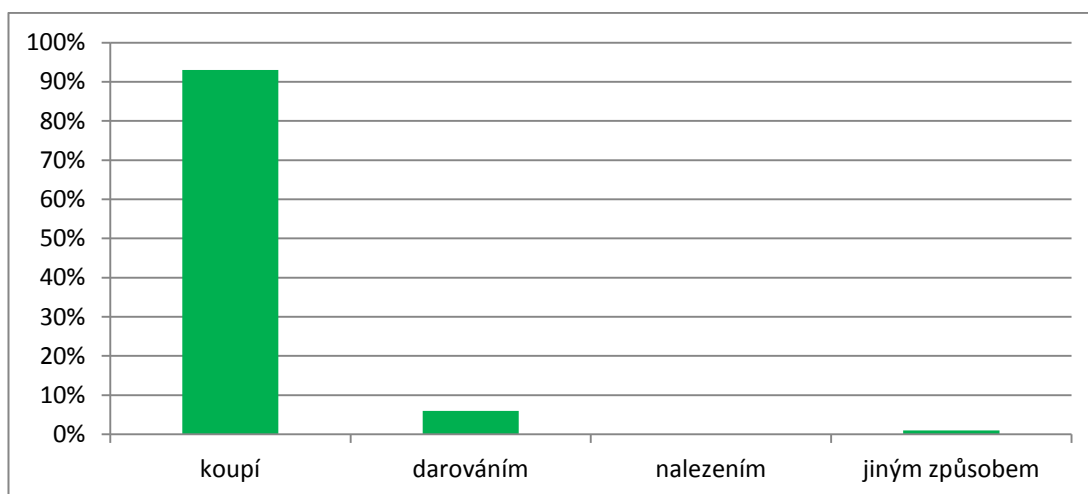

Graf č. 5 Počty nebezpečných zvířat dotazovaných chovatelů

5.3 Způsob získání zvířete vyžadujícího zvláštní péči a motivace pro chov

Když se řekne chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, někoho možná napadne, proč si lidé vůbec tato zvířata pořizují. Vždyť se s nimi nejde pomazlit, jít na procházku, prostě se nechovají jako běžná domácí zvířata. Lidé jsou ale různí a mohou mít mnoho důvodů, proč si takového mazlíčka pořizují a chovají v zajetí. Myslím si, že když si někdo pořídí tento druh zvířete, měl by si nejprve nastudovat, jak se takové zvíře bude chovat v zajetí, co od jeho chovu může očekávat. Rozhodně by si ho měl vybrat sám a koupit si ho. Dát někomu dárek v podobě např. krokodýla není dobrý nápad. Dotyčný člověk, který takový dárek dostane, se o něj později nemusí dobře starat a může dojít k týrání zvířete nebo dokonce k ohrožení okolí. Člověk může zvíře vyžadující zvláštní péči nalézt. Většinou je to z důvodu, že zvíře uteklo jinému chovateli. V tomto případě by to měl nálezce nahlásit, nejlépe hned na policii, která zajistí odchyt. Určitě by si neměl zvíře ponechat a chovat ho bez registrace a bez nutných znalostí chovu. Mohlo by ho čekat dost nepříjemných situací.

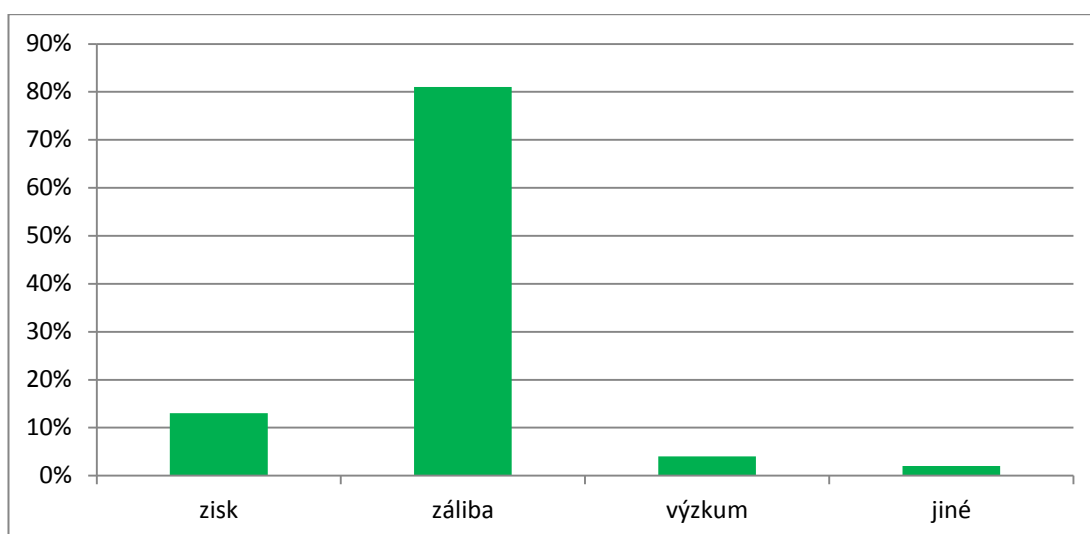
Abych zjistila, jak tomu doopravdy je a jak si lidé tyto vybrané druhy zvířat pořizují, zařadila jsem do dotazníku otázku, jak chovatel druh zvířete vyžadujícího zvláštní péči získal. Dotazovaní chovatelé si mohli vybrat ze čtyř možností – koupí, darováním, nalezením nebo jiný způsob získání. Zde se mi hypotéza potvrdila. Velká většina dotazovaných chovatelů si druh zvířete vyžadujícího zvláštní péči sama koupila. Pouze málo chovatelů nebezpečné zvíře od někoho dostalo darem. Možnost nalezením neoznačil ani jeden z dotazovaných chovatelů.

Graf č. 6 Způsob získání nebezpečných zvířat dotazovaných chovatelů

Protože se nejedná o běžné druhy domácích mazlíčků, které má doma velká většina lidí, měl by si každý chovatel těchto vybraných druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči říci, proč chce tento nebezpečný druh chovat. Myslím si, že jen malé množství lidí chová tyto zvířata pro své potěšení, i když by to bylo správné. Domnívám se ale, že si většina lidí pořizuje takové zvíře za účelem výdělku, který mohou získat rozmnožováním, nebo z důvodu toho, že ho chování daného druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči zajímá a chce ho studovat.

Do dotazníku jsem tedy zařadila otázku, co vás k chovu nebezpečného zvířete motivovalo, co vám chov přináší. Na výběr jsem chovatelům dala vybrat ze čtyř možností – zisk, záliba, výzkum, jiné. Má hypotéza se nepotvrdila. Největší procento dotazovaných chovatelů označilo možnost, chování vybraných druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči právě ze záliby. Jen velmi málo chovatelů označilo chov za účelem zisku. Pro výzkum a z jiného důvodu označilo chov pouze zanedbávající počet chovatelů.

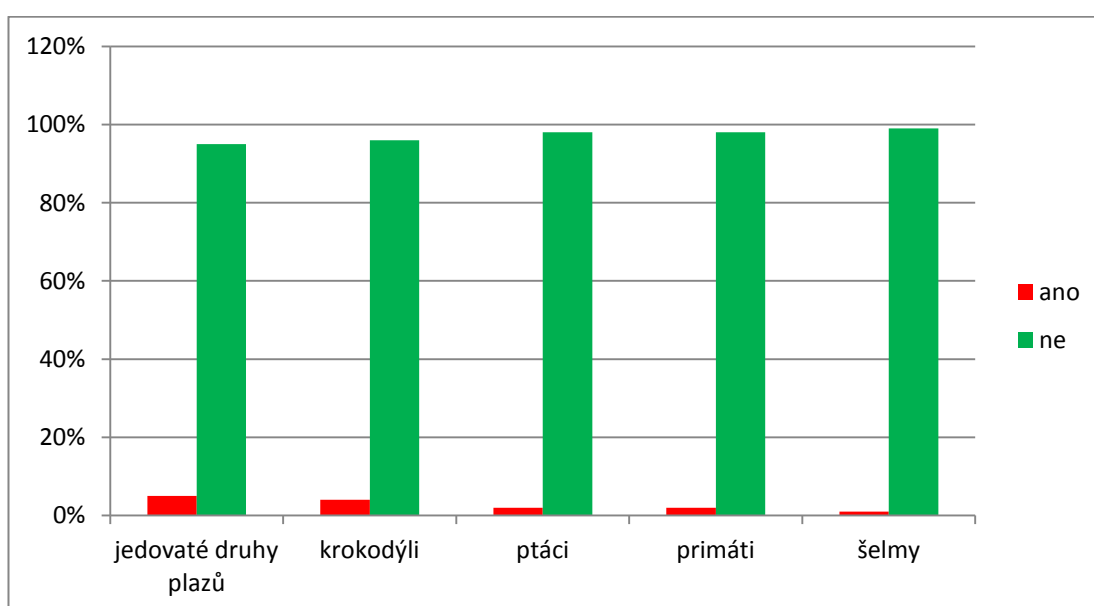
Graf č. 7 Důvod k chovu nebezpečných zvířat dotazovaných chovatelů

5.4 Povolení k chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči

Žádný z chovatelů druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, určitě i vzhledem ke svému okolí, by neměl tyto druhy chovat ilegálně. Aby veterinární správa měla přehled o tom, kde, jaká zvířata a kolik jedinců příslušného druhu chovatel chová, měl by chovatel takové zvíře zaregistrovat na veterinární správě a následně získat na jeho chov povolení. Myslím si ale, že ve všech případech chovatelé o povolení chovu

druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči nežádají a chovají tyto druhy bez povolení veterinární správy. Kdyby došlo k ohrožení okolí únikem nezaregistrovaného druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči, nebylo by možné najít nejen viníka této události, ale zároveň by to mohlo způsobit zvířeti stres. I z toho důvodu, že by bylo zvyklé na své prostředí, do kterého by se nemohlo vrátit a rovněž tak by se nedostalo zpět ke svému majiteli, na kterého by bylo přivyklé.

Další otázkou, na kterou jsem se dotazovaných chovatelů ptala, bylo, zda měli problém se získáním povolení k chovu zvířete vyžadujícího zvláštní péči. Nejprve jsem chtěla otázku položit přímo, jestli mají povolení k chovu druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči, ale obávala jsem se toho, aby lidé odpovídali pravdivě, tak jsem raději zvolila výše uvedenou variantu otázky. Dotazovaní chovatelé mohli odpovědět pouze ano nebo ne. Většina těchto chovatelů se získáním povolení k chovu zvířete vyžadujícího zvláštní péči nemělo problém. Jen minimum dotazovaných chovatelů uvedlo, že se získáním povolení k chovu zvířat vyžadující zvláštní péči problém měli. Z tohoto jsem usoudila, že je možné, že někteří z těchto chovatelů povolení k chovu nakonec vůbec nemá a druh zvířete vyžadujícího zvláštní péči chovají ilegálně. V těchto případech se s problémem k povolení chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči nejvíce jednalo o jedovaté druhy plazů a o krokodýly. Myslím si, že to není dobře, protože zrovna tyto druhy by právě pro jejich nebezpečnost a možnost ohrožení okolí, zaregistrovány být měly. Tímto se moje hypotéza potvrdila.

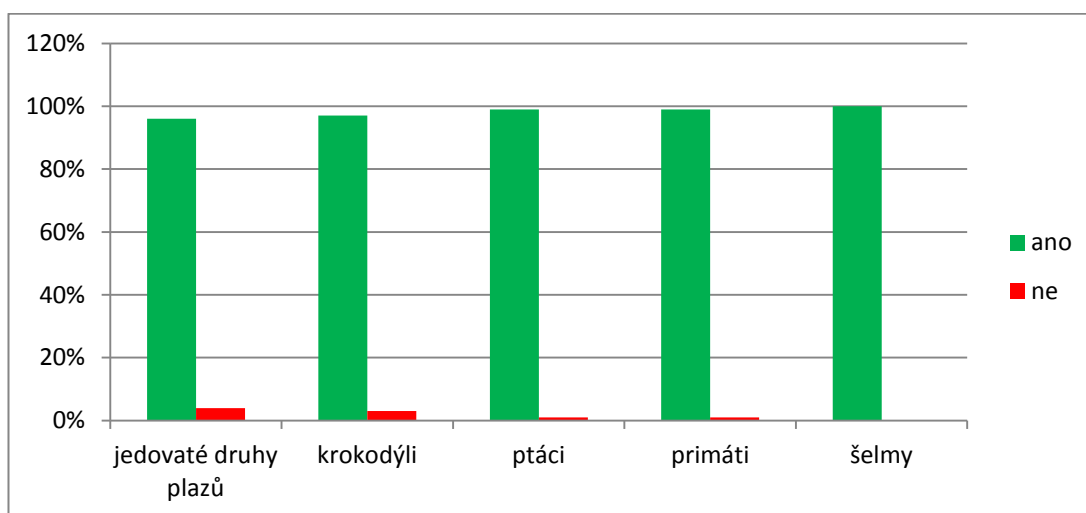

Graf č. 8 Problém dotazovaných chovatelů s povolením k chovu (nebezpečných zvířat)

5.5 Prováděné kontroly veterinární správou

Další otázka, kterou jsem dotazovaným chovatelům položila, souvisela s povolením k chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči a následným prováděním kontrol ze strany veterinární správy. Veterinární správa by měla vykonávat pravidelné kontroly každého chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči v souladu se zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů. Myslím si, že tato činnost veterinární správy je hodně důležitá. A to nejen z hlediska možného ohrožení okolí špatným chovem vybraného druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči, tak i z hlediska kontroly správného chovu tohoto zvířete.

Dotazovaných chovatelů jsem se proto zeptala, jestli mají zkušenosti s kontrolou jejich chovu veterinární správou. Ve většině případů tomu tak bylo a chovatelé zkušenosti s prováděním kontrol veterinární správou měli. V jen velmi málo případech u chovatelů kontrola provedena nebyla. Můžeme předpokládat, že k těmto zbylým chovatelům kontrola nikdy nepřišla jen proto, že není zajištěn dostatek pracovníků veterinární správy pověřených k provádění těchto kontrol nebo u chovatelů kontrola nemusela proběhnout právě z důvodu, že nemají druh zvířete vyžadujícího zvláštní péči zaregistrované. Moje hypotéza se tímto potvrdila.

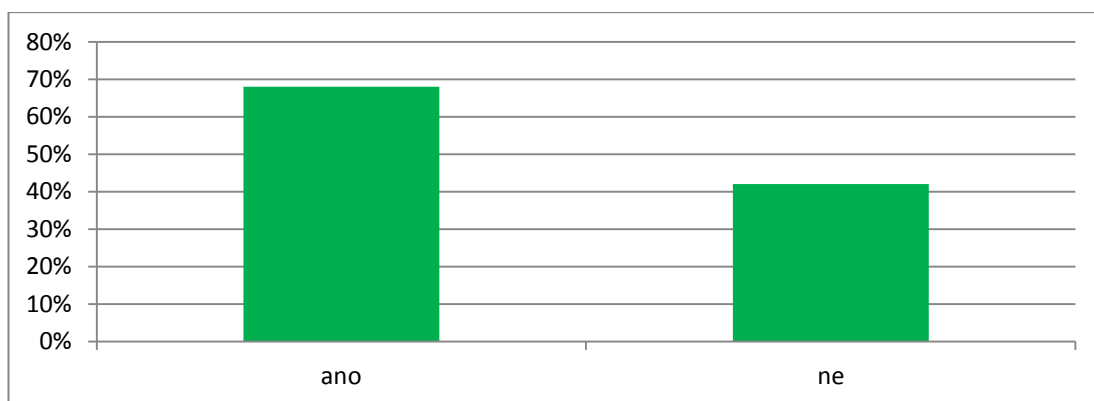
Graf č. 9 Provádění kontroly u dotazovaných chovatelů

5.6 Druhy zvířat vyžadující zvláštní péči a jejich vliv na okolí

Jak jsem zjistila z dotazníků, menší počet dotazovaných chovatelů chovají druhy zvířat vyžadujících zvláštní péči za účelem zisku nebo pro výzkum. Nicméně většina

chovatelů chová tato zvířata pro zálibu. Lidé žijící v jejich okolí to ale stejně vidět nemusí. Když budeme žít vedle chovatele, který chová např. jedovaté druhy plazů, krokodýly nebo šelmy, můžeme mít ze záliby svého souseda chovatele obavy. V případě nesprávného počínání chovatele k chovanému zvířeti by mohlo dojít k ohrožení našich životů, životů jejich dětí nebo i k ohrožení našich domácích mazlíčků. Lidé v sousedství takového chovatele totiž nemají žádnou záruku, že chovatel vybraného druhu zvířete nezapomene pořádně zajistit chovnou nádrž a že se z ní zvíře nedostane ven. Vlastně mohou mít proto neustále obavy o své zdraví. Proto si myslím, že každý chovatel nebezpečných druhů zvířat by si měl uvědomit, že svým počínáním může opravdu ohrozit své okolí a proto s těmito druhy jednat opravdu s rozmyslem.

Jestli si tyto skutečnosti uvědomují i samotní chovatelé, jsem zjišťovala pomocí dotazníku. Položila jsem jednoduchou otázku, zda si chovatel myslí, že chovem druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči může být ohroženo okolí. Dotazovaní chovatelé zaškrtovali možnosti ano nebo ne. Výsledky byly docela vyvážené. Větší počet dotazovaných chovatelů si myslí, že chovem druhů vyžadujících zvláštní péči okolí může být ohroženo. Z toho lze usoudit, že se jedná o zodpovědné chovatele, kteří myslí nejen na zábavu a radost, případně i zisk, kterou jim chov těchto zvířat přináší, ale zároveň si uvědomují, že jejich chov přináší i určitá rizika. Menší počet dotazovaných chovatelů si myslí, že chovem druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči nemůže být ohroženo okolí. Asi si neuvědomují nebezpečí tohoto chovu nebo si myslí, že oni nemohou nic podcenit, nikdy udělat chybu a tím pádem ohrozit své okolí. Moje hypotéza tímto potvrzena nebyla.

Graf č. 10 Vyhodnocení otázky, zda může být chovem nebezpečných zvířat ohroženo okolí

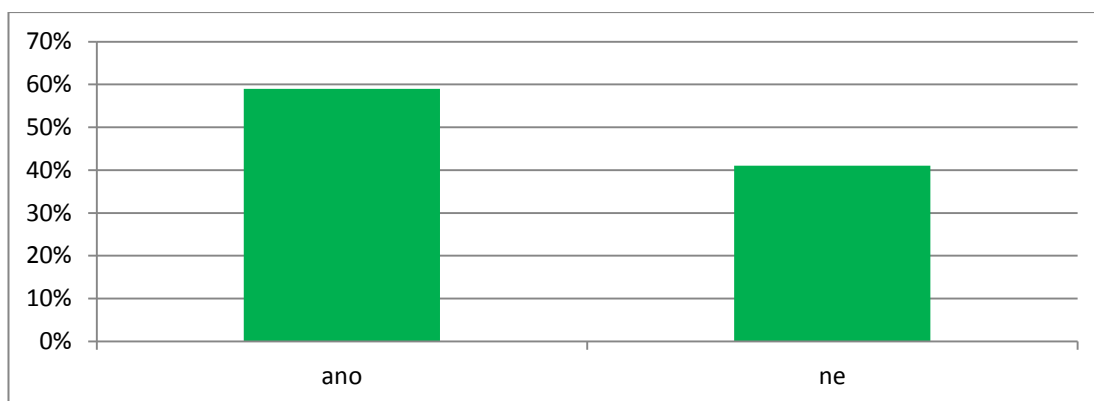
5.7 Chov zvířat vyžadujících zvláštní péči v zoologických zahradách

S nejrozmanitějšími druhy zvířat vyžadujících zvláštní péči se setkáváme asi jen v zoologických zahradách. Můžeme tam vidět kromě jedovatých plazů, krokodýlů, primátů, šelem, ptáků, ale i chobotnaticů, sudokopytníků a lichokopytníků, tedy zvířat vyžadující zvláštní péči, i další zvířata, která nejsou specifikována vyhláškou č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, v platném znění. Zoologické zahrady denně navštěvují tisíce návštěvníků, aby se nejen na tyto druhy mohli podívat. Každá zoologická zahrada musí mít licenci k provozování zoologické zahrady vydanou ministerstvem životního prostředí podle zákona č. 162/2003 Sb., o zoologických zahradách, ve znění pozdějších předpisů. V České republice máme dvacet tři zoologických zahrad s licenci. (www.mzp.cz)

Každá zoologická zahrada samozřejmě chová jiné druhy zvířat, to podle její rozlohy a podle požadavků, které zvířatům mohou poskytnout. Můj názor na chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči v zoologických zahradách je velmi kladný. Je pravda, že pro život zvířat je určitě lepší, když žijí ve volné přírodě. Mají tam dostatečné a přirozené množství pohybu, loví si potravu a žijí svým obvyklým životem, který je jim vlastní a nestresuje je. Co se týká samotného chovu, myslím, že v zoologických zahradách zvířatům vyžadujícím zvláštní péči dokážou nejlépe přizpůsobit podmínky pro jejich život. Ze zoologické zahrady by nemělo dojít k úniku zvířete. Jsou zde chovné nádrže velikosti a pevnosti příslušné určitým druhům a zaměstnaní pečovatelé se o zvířata dobře starají. Je to nejen díky neustálé kontrole ze strany ministerstva životního prostředí a ze strany veterinární správy, ale určitě i z důvodu toho, že lidé pracující v zoologických zahradách mají určitý vztah ke zvířatům a snad je jim jejich povolání i koníčkem. Když člověk při procházce zoologickou zahradou nebere v úvahu, že na něj zvíře kolikrát kouká smutně, jakoby se nudilo nebo by mu něco chybělo, řekla bych, že na zoologických zahradách není nic špatného. On i ten smutný pohled zvířete může znamenat jen to, že je zvíře unavené z neustálého vyrušování jeho odpočinku.

Pomocí dotazníků jsem zjišťovala, jaký mají na zoologické zahrady názor chovatelé druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Položila jsem jim otázku, jestli se domnívají, že zoologické zahrady splňují podmínky pro chov nebezpečných druhů zvířat. Dotazovaní chovatelé měli možnost výběru mezi možnostmi ano a ne. Než jsem

dotazníky zpracovala, myslela jsem, že velká většina chovatelů bude mít stejný názor jako já, tedy že zoologické zahrady splňují podmínky pro chov nebezpečných druhů zvířat. Po zpracování dotazníků jsem ale zjistila, že výsledky jsou poměrně vyrovnané. Jak je vidět v následujícím grafu, větší procento dotazovaných chovatelů si myslí, že zoologické zahrady splňují podmínky pro chov těchto druhů a o trochu menší procento dotazovaných chovatelů si myslí, že zoologické zahrady podmínky pro chov těchto druhů zvířat nesplňují. Tito nesouhlasící chovatelé nejspíš zoologické zahrady vůbec neuznávají, ale mnohdy jim nevadí chovat tyto druhy doma v zajetí. Moje hypotéza se tímto částečně nepotvrdila.

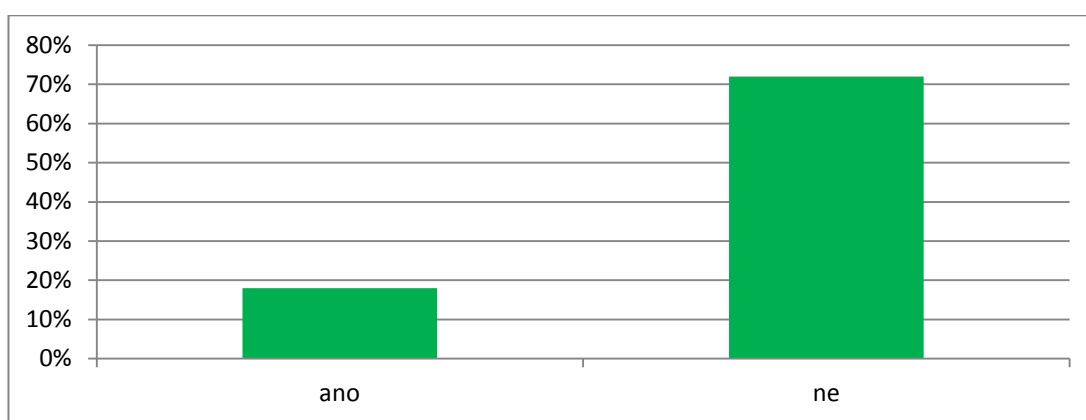

Graf č. 11 Splňují zoologické zahrady podmínky pro chov nebezpečných zvířat

5.8 Druhy zvířat vyžadující zvláštní péči v cirkusech

S chovem druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči se setkáváme nejen v zoologických zahradách nebo v domácnostech, kde se víceméně běžně chovají. Setkáváme se s nimi i v cirkusech, kde jsou většinou chováni pro účely veřejného vystupování, kterými se denně baví tisíce lidí a možná si přitom ani neuvědomí, že zvířata při vystoupení mohou zažívat velký stres. Stres zvířat v cirkusech se ale netýká pouze veřejných vystoupení. Cirkusy se často přesouvají z místa na místo a s tím souvisí i přeprava zvířat, která cestují v přepravních klecích, kde mají málo místa a nemají žádný výběh. Při neustálé přepravě určitě musí pociťovat zmatek a stres. Přeprava a veřejná vystoupení nejsou zdaleka to nejhorší, co zvířata v cirkusech prožívají. Aby mohla tato zvířata vystupovat, musí být řádně zkrocená a vycvičená. Především aby nedošlo k ohrožení lidí, kteří vystoupení budou sledovat. Krotitelé při výcviku používají různé metody, které kolikrát mohou být až nelidské a může tak docházet k týrání zvířat. Podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání je jednání se zvířaty v cirkusech v pořádku a o týrání se nejedná. Můj názor je ale jiný.

V zoologických zahradách se druhy zvířat vyžadující zvláštní péči chovají především proto, že je lidé nemohou pozorovat v jejich přirozeném prostředí. Lidé tam sledují jejich chování v přizpůsobeném prostředí, ale takovém, které má k tomu přirozenému velmi blízko. Oproti tomu v cirkusech se druhy zvířat vyžadující zvláštní péči chovají především pro pobavení lidí jejich naučenými kousky. Zvířata nežijí v podmínkách, které by se alespoň trochu podobaly jejich přirozenému prostředí. A už vůbec se nemohou chovat tak, jak je pro ně přirozené. Abych zjistila, jestli stejný pohled na cirkusy jako já mají i chovatelé druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, položila jsem v dotazníku otázku, jestli se domnívají, že cirkusy splňují podmínky pro chov nebezpečných druhů zvířat.

Graf č. 12 Splňují cirkusy podmínky pro chov nebezpečných zvířat

Jak je vidět ze zpracovaného grafu č. 12, až na relativně malé procento dotazovaných chovatelů, většina dotazovaných chovatelů se s mým názorem ztotožnila. Aspoň dle názoru dotazované části veřejnosti z řad chovatelů vyplývá, že cirkusy nesplňují podmínky pro chov nebezpečných druhů zvířat. Moje hypotéza se tímto potvrdila.

6. Diskuze

Z bakalářské práce vyplývá, že chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči je podle zákona dobře ošetřen. Nicméně ve stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči jsem našla malý nedostatek. Jak jsem v bakalářské práci uváděla, mezi druhy zvířat vyžadujících zvláštní péči patří určité druhy plazů, savců a ptáků. Problém jsem našla jen v taxativním vyjmenování druhů savců. Mezi druhy zvířat vyžadujících zvláštní péči patří ze skupiny savců druhy šelem, primátů, chobotnatců, ploutvonožců, sudokopytníků a lichokopytníků. Jak všichni víme, do skupiny savců se ale řadí také delfíni a kytovci. Jenomže o jejich chovu se zákon nezmiňuje. I když se jedná o poměrně velká zvířata, která člověk běžně chovat doma nemůže, myslím si, že by v zákoně uvedení být měli. Vím, že je to možná trochu nadsazené, ale určitě ne nepravděpodobné, důvod je jednoduchý. Když si nějaký milionář nebo miliardář koupí dostatečně rozlehlý pozemek a na něj postaví velkou nádrž např. pro delfína, tak ho tam může chovat, aniž by zvíře zaregistroval na veterinární správě a tudíž by mu nechodili ani kontroly ze strany veterinární správy. Zvíře by tedy mohlo být chováno v nevhodných podmínkách bez povolení a prováděných kontrol ze strany veterinární správy, protože podle vyhlášky č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, v platném znění se nejedná o druh zvířete vyžadující zvláštní péči.

Další skutečností, která se podle mého dotazníkového šetření jeví jako nevyhovující je nedostatečný přehled o nezaregistrovaných chovatelích druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Jak jsem zjistila dle vyplněných dotazníků, někteří chovatelé nemají druhy zvířat vyžadující zvláštní péči zaregistrované a chovají je ilegálně. Veterinární správa tak o některých chovech těchto nebezpečných druhů zvířat vůbec neví. Kdyby došlo k úniku takového nezaregistrovaného nebezpečného zvířete, veterinární správa by těžko zjišťovala, komu zvíře skutečně uniklo. A v případě ublížení na zdraví zvířetem by veterinární správa ani nemohla najít viníka. Podle mého názoru by měla veterinární správa provádět více kontrol a možná i dotazování např. u obcí, zda se na jejich území nenachází nějaké chovné zařízení pro tyto vybrané druhy zvířat. Ale toto není jen o snažení veterinární správy, ale i o jejich možnostech a hlavně o povinnostech a právech zakotvených v příslušných zákonech. Toto se rovněž týká i kontrol chovu ze strany veterinární správy. Dle vyplněných dotazníků

se někteří chovatelé vůbec nesetkali s kontrolou jejich chovu. Podle mého názoru by veterinární správa měla všechny kontroly chovů provádět pravidelně, tedy alespoň jednou ročně v souladu se zákonem. Při kontrole by veterinární správa měla zjistit, zda jsou podmínky chovu stále vyhovující, jako při předchozích kontrolách, zda nedošlo k navýšení počtu chovaných zvířat a zda jsou zvířata dobře živena, kontrolována odborným veterinárním lékařem a případně pravidelně očkována.

Chov zvířat vyžadujících zvláštní péči je velmi náročný nejen z hlediska dodržování zákonných předpisů týkajících se tohoto chovu, ale i z hlediska poskytování odborné péče těmto zvířatům a uspokojování jejich základních potřeb. Vše je to jen o lidech, o jejich přístupu ke zvířatům, ke své rodině, svému okolí a také o ukázněnosti chovatele a jeho pokoře a respektu nejen k psaným, ale i k přírodním zákonům.

7. Závěr

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění, vymezuje celou řadu činností člověka, které se za týrání považují. Nicméně provozování cirkusů a veřejných vystoupení se zvířaty podle tohoto zákona týrání není. I když při těchto činnostech může zvíře pociťovat vněmy, které by se za týrání daly považovat. Podle mého názoru je zákon pro praxi dostatečný. Jen bych stanovila častější kontroly právě v cirkusech, aby bylo zajištěno nekompromisní dodržování ustanovení vyhlášky č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat, v platném znění.

Vyhláška č. 411/2008 Sb. o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči určuje druhy zvířat, které se díky své náročnosti na chov chovají pod kontrolou veterinární správy. Je určitě správné, že se mezi tyto druhy řadí šelmy, primáti, chobotnatci, sudokopytníci, lichokopytníci, krokodýli, jedovaté druhy plazů a vybrané druhy ptáků. Legislativu bych ještě doplnila o dvě skupiny zvířat a těmi jsou delfini a kytovci. Jsou to sice velká, málo chovatelná zvířata, ale zároveň jsou také nebezpečná. Podle platné legislativy, ale není potřeba k takovému chovu povolení a není třeba kontroly ze strany veterinární správy. Z tohoto pohledu bych řekla, že je vyhláška pro praxi nedostatečná.

V souladu se zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů, by měla veterinární správa vykonávat pravidelné kontroly každého chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Dle dotazníkového šetření se někteří chovatelé s kontrolou jejich chovu vůbec nesetkali. Přesto bych řekla, že právní úprava týkající se kontrol ze strany veterinární správy je pro praxi dostatečná. Skutečnost, že se chovatelé s kontrolou nesetkali, je spíše v důsledku nezaregistrování chovu druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči. Aby nedocházelo k tomu, že chovatelé chovají tyto druhy ilegálně a z toho důvodu může docházet k týrání těchto zvířat nebo k ohrožování okolí, zvýšila bych pokuty za porušení zákona č. 246/1992 Sb., v platném znění.

8. Přehled literatury a použitých zdrojů

- GOSLER A., 1994: Atlas ptáků světa, *Nakladatelství Příroda, a.s., ISBN 80-07-00669-9.*
- HEGNER D., 2012 : Jedovatí hadi v přírodě a v teráriích, *BBC tiskárna Vimperk s. r. o., ISBN: 80-902312-8-4.*
- JANITZKI A., 2008: 250 druhů terarijních zvířat a vše o jejich chovu a péči, *Nakladatelství Euromedia Group, k.s., ISBN 978-80-242-2523-4.*
- KALUŽA J., 1971: ZOO v domácnosti, *Státní zemědělské nakladatelství v Praze, ISBN 07-053-71-04/48.*
- MASOPUSTOVÁ R., BRANTLOVÁ S., DOKOUPILOVÁ A., GRADIÁNOVÁ I., JEBAVÝ L., MASOPUST J., ČOLAS P., ŠEBKOVÁ N., LHOTA S., VRABEC V., 2009: Chov exotických savců 1.díl, *Česká zemědělská univerzita v Praze, ISBN 978-80-213-1916-5.*
- MASOPUSTOVÁ R., BRANTLOVÁ S., DOKOUPILOVÁ A., GRADIÁNOVÁ I., JEBAVÝ L., MASOPUST J., ČOLAS P., ŠEBKOVÁ N., LHOTA S., VRABEC V., 2009: Chov exotických savců 2.díl, *Česká zemědělská univerzita v Praze, ISBN 978-80-213-1917-2.*
- RABAS P., BOBEK M. a kol., 2007: ZOOPARK přestupní stanice, *ZOOPARK Chomutov.*
- RYDVAL T., 2006: Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice, *Aplikované právo; ISSN 12-144878.*
- SKALKA P., 2010: Víte jak se o nás starat?, *Nakladatelství PILOT, ISBN 978-80-7428-041-2.*
- VESELOVSKÝ Z., VOLF J., FELIX J., 1983: Všední den v pražské ZOO, *Nakladatelství Albatros; ISBN 13-765-83.*
- VERGNER , VERGNEROVÁ., 1986: Chov terarijních zvířat, *Nakladatelství Jihočeské tiskárny n.p., ISBN 07-001-86*
- Vládní nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání.
- Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, v platném znění.
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, v platném znění.
- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění.
- Internetový zdroj: Informační bulletin Státní veterinární správy ČR, č. 4/2015, <http://eagri.cz/public/web/svs/portal/dokumenty-a-publikace/prehled-podle-let/x2015/animal-welfare-2014.html>.
- Internetový zdroj: http://www.mzp.cz/cz/botanicke_zoologicke_zahrady.

9. Přílohy

Příloha č. 1: Vzor žádosti o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči

ŽÁDOST o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči PODLE § 13 Odst. 5, 6 ZÁKONA Č. 246/1992 SB., NA OCHRANU ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ	
Žadatel - název právnické osoby nebo jméno a příjmení fyzické osoby:	
IČ (je-li žadatelem právnická osoba):	
Datum narození (je-li žadatelem fyzická osoba):	
Sídlo nebo adresa trvalého pobytu žadatele:	
Statutární orgán žadatele (je-li žadatelem právnická osoba) - jméno a příjmení jeho člena:	
Osoba zmocněná k zastupování ve správním řízení - jméno, příjmení, adresa místa trvalého pobytu:	E-mail a telefon:
Osoba, již bude svěřena péče o zvíře/zvířata (je-li žadatelem právnická osoba) - jméno, příjmení, datum narození, adresa místa trvalého pobytu:	

Adresa místa chovu zvířat:	
Datum odeslání žádosti:	Podpis žadatele, příp. razítko:

Nedílnou součástí žádosti jsou 4 přílohy:

- 1) druh / druhy a maximální počet chovaných jedinců,
- 2) stručný popis chovatelského zařízení (velikost, vybavení),
- 3) souhlas odpovědné osoby s prováděním kontroly chovaného jedince nebo skupiny druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, míst a zařízení, v němž jsou tato zvířata chována, a prostor s chovem spojených, zejména prostor pro skladování krmiv,
- 4) plná moc osoby zmocněné k zastupování ve správním řízení (není nutné, jedná-li ve správním řízení sám žadatel, který je fyzickou osobou, nebo statutární orgán právnické osoby).

Záznamy orgánu veterinární správy		
Číslo jednací:	Datum doručení:	Převzal (podpis):

Příloha č. 2: Vzor dotazníku**DOTAZNÍK – CHOV ZVÍŘAT VYŽADUJÍCÍCH ZVLÁŠTNÍ
PÉČI (NEBEZPEČNÝCH DRUHŮ ZVÍŘAT)**

hodící se zaškrtněte, popřípadě doplňte upřesňující údaj

1. Věková skupina

- 18 – 25 let
- 26 – 45 let
- 46 – 60 let
- 61 let a více

2. Počet dětí žijících v domácnosti**3. Jaký druh nebezpečného zvířete/zvířat chováte**

- jedovaté druhy plazů
- krokodýli
- ptáci
- primáti
- šelmy
- chobotnatci
- lichokopytníci
- sudokopytníci
- jiné

4. Jaký počet jedinců chováte**5. Jak jste nebezpečný druh zvířete/zvířat získali**

- koupí
- darováním
- nalezením
- jiný způsob získání

6. Jak dlouho nebezpečný druh zvířete chováte**7. Měli jste problém se získáním povolení k chovu nebezpečného zvířete**

- ano
- ne

8. Co Vás k chovu nebezpečného zvířete motivovalo, co Vám chov přináší

- zisk
- záliba
- výzkum

jiné

9. Máte zkušenosti s kontrolou Vašeho chovu Veterinární správou

ano

ne

10. Myslíte si, že chovem nebezpečného druhu zvířete/zvířat může být ohroženo okolí

ano

ne

11. Domníváte se, že cirkusy splňují podmínky pro chov nebezpečných zvířat

ano

ne

12. Domníváte se, že zoologické zahrady splňují podmínky pro chov nebezpečných druhů zvířat

ano

ne